

Er ref. KN2025/00292
Fredrik Forsberg
fredrik.forsberg@regeringskansliet.se

Klimat-och näringslivsdepartementet
Energienheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Vår ref. Johan Bruce

Remissyttrande från SKGS om utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Sammanfattning

SKGS tackar för möjligheten att yttra sig om utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden.

Sammanfattningsvis har SKGS följande kommentarer till förslaget till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden.

- SKGS anser att promemorians tolkning av 7§ är väl långtgående och riskerar att utesluta befintliga och nya resurser för efterfrågefleksibilitet.
- Den strategiska reserven bör inte i förordningen begränsas till SE3 och SE4, utan Svk bör få mandat att avgöra de geografiska begränsningarna som kan ändras över tid.
- Den strategiska reserven bör finansieras av samtliga elanvändare i Sverige och avgiften bör utformas på ett transparent och förutsägbart sätt.

SKGS yttrande

Inför en strategisk reserv

SKGS anser att det bör finnas en kapacitetsmekanism i Sverige även efter den 15 mars 2025. Industrins efterfrågan på el kommer att öka kraftigt de kommande 10 åren samtidigt som mängden planerbar produktion inte förväntas öka i någon betydande omfattning under den perioden. Till dess ny planerbar produktion, flexibilitet och energilagring kommer på plats i en större skala kommer en strategisk reserv behövas för att möta effektbehovet under ansträngda perioder.

SKGS anser att kapacitetsmekanismen i dagsläget bör bestå av en strategisk reserv. Beslut om en marknadsomfattande mekanism bör invänta resultatet från utredningen om elmarknadens utformning som presenteras i april 2025. Angående införandet och utformningen av en marknadsomfattande kapacitetsmekanism hänvisar SKGS till tidigare [remissyttrande](#) om rapporten "Framtidens kapacitetsmekanism för att säkerställa resurstillräcklighet på elmarknaden".

Bra med en årlig upphandling och flerårig upphandling

SKGS anser att det är bra att upphandlingen sker med en blandning av långa och korta avtal och har ingen åsikt om hur fördelningen mellan långa och korta avtal ser ut.

Förordningen bör utformas så att de resurser som ska användas för så kallade kapacitetsåtgärder som nu testas i Västra Götaland även kan delta i den strategiska reserven. Det skulle leda till ett effektivare resursutnyttjande av dessa resurser och i slutändan leda till lägre kostnader för alla parter.

Efterfrågefleksibilitet behövs i en strategisk reserv

Det är positivt att efterfrågesidan får möjlighet att delta i en strategisk reserv. Genom att ta med efterfrågefleksibilitet i den strategiska reserven kan kostnaden hållas nere. Att inkludera efterfrågefleksibilitet i en strategisk reserv kan även stimulera att mer efterfrågefleksibilitet görs tillgänglig för elmarknaden i stort.

SKGS anser dock att promemorians tolkning av 7§ är väl långtgående där det krävs en bedömning av hur resursen använts tidigare år. Det är svårt att i praktiken avgöra hur en resurs agerat på marknaden tidigare år och bedömningen riskerar att bli rättsosäker. En sådan ordning utesluter även att nya resurser deltar i upphandlingen.

SKGS noterar att kommissionens förslag för reformering av elmarknaden innehåller skrivningar om att efterfrågefleksibilitet ska premieras.

- *“To improve the flexibility of the power system, Member States will now be required to assess their needs, establish objectives to increase non-fossil flexibility, and will have the possibility to introduce new support schemes especially for demand response and storage. The reform also enables system operators to procure demand reduction at peak hours.”*

SKGS föreslår att efterfrågefleksibilitetsresurser inte diskvalificeras baserat på tidigare års agerande. Däremot kan det vara rimligt att begränsa andel efterfrågefleksibilitet i den strategiska reserven till exempelvis 50% för att säkerställa en diversifierad resursanvändning.

Elområden

I förordningen föreslås att den strategiska reserven ska begränsas till de två sydligaste elområdena (SE3 och SE4). SKGS anser att det i förordningen inte bör anges vilka elområden som ska omfattas. Det kommer att ske en översyn av elområden i närtid, varför elområdenas omfattning kan komma att ändras. En ökad elektrifiering, inte minst i norra Sverige, kan ge behov av att införa en strategisk reserv även i landets norra delar. Förordningen bör utformas så att Svk har en flexibilitet att anpassa den strategiska reservens geografiska spridning över tid.

Finansiering

Det är rimligt, liksom med dagens effektreserv, att samtliga elanvändare i Sverige är med och finansierar en strategisk reserv då nyttan tillfaller samtliga aktörer. Att minska risken för effektbrist är att betrakta som en försäkring som kommer samtliga elmarknadens aktörer till gagn, även elanvändare i omkringliggande elområden, både innanför och utanför rikets gränser. Av praktiska skäl är det inte möjligt att låta aktörer utanför Sveriges gränser att på kort sikt vara med och finansiera en strategisk reserv i Sverige. Att börja dela upp denna typ av kostnader på geografiska områden är ett sluttande plan och riskerar att slå mot konkurrenskraften för industrin i södra Sverige, som redan idag kämpar med höga elkostnader. Med ett resonemang om att endast elanvändare i de elområden där den strategiska reserven upphandlas ska bekosta reserven bör resurser i SE4 finansieras av elanvändare i SE4, och resurser i SE3 finansieras av elanvändare i SE3, vilket knappast kan anses som rimligt.

Avgiften bör utformas så att den är transparent och förutsägbar, vilket talar emot att avgiften tas ut de timmar då risken för effektbrist är störst. Den strategiska reserven är att betrakta som en försäkring mot effektbrist och därmed risken för bortkoppling eller även ett haveri. Av den anledningen förespråkas att avgiften tas ut av alla elanvändare i Sverige baserad på årlig förbrukning alternativt abonnerad effekt.

Regeringen bör verka för att ändra regelverket för hur flaskhalsintäkter får användas i elmarknadsförordningen så att dessa till exempel kan användas för att finansiera en strategisk reserv och andra investeringar i planerbar produktion som kan användas för att kompensera för de interna flaskhalsar som tar lång tid att bygga bort.

Tekniska kriterier

SKGS anser att de tekniska kriterier som ställs på resurser om en aktiveringstid på 14 timmar samt en uthållighet på 12 timmar är rimliga. För efterfrågefleksibilitet behöver det finnas möjlighet att vara otillgänglig i det fall elanvändningen är deducerad av andra skäl som till exempel underhåll eller låg efterfrågan.

SKGS utgångspunkt

De i SKGS ingående branschorganisationerna; Skogsindustrierna, IKEM Innovations- och kemiindustrierna, Svemin och Jernkontoret samlar landets mest elintensiva företag. Företagen är globalt konkurrensutsatta och verksamheten utmärker sig genom långtgående förädling till högkvalitativa och specialiserade produkter. SKGS vill understryka vikten för våra företag av en säker elförsörjning med lågt klimatavtryck till konkurrenskraftiga kostnader som en förutsättning för fortsatt tillväxt och omställning.

Vår rapport Industrins elbehov till 2035 pekar på ett ökat elbehov på 70 TWh till 2035. En effektiv och stabil överföring av el till lägsta möjliga kostnad är därmed en helt avgörande förutsättning för den omställning som industrin står i begrepp att genomföra.

Stockholm 25 februari 2024

Johan Bruce

Verksamhetsansvarig SKGS

Appendix.

Frågor om det remitterade underlaget av betydelse för EU-kommissionens prövning av den strategiska reserven som ett statligt stöd

Stödberättigande och konkurrensutsatt anbudsfordrande

1. Är kriterierna för att lämna anbud i den strategiska reserven proportionerliga och lämpliga?
 - a. Är den maximala aktiveringstid om 14 timmar så som anges i 6 § första stycket första punkten motiverad, och bör aktiveringstiden ingå i utvärderingen av anbudet på det sätt som anges i 16–18 §§?
SKGS anser att en maximal aktiveringstid om 14 timmar är rimlig.
 - b. Är uthållighetskravet på 12 timmar som anges i 6 § motiverat?
SKGS anser att ett uthållighetskrav på 12 timmar är motiverat.
 - c. Är det krav på efterfrågeflexibilitet som anges i 7 § motiverat?
SKGS anser att promemorians tolkning av 7§ är väl långtgående där det krävs en bedömning av hur resursen använts tidigare år. Det är svårt att i praktiken avgöra hur en resurs agerat på marknaden tidigare år och bedömningen riskerar att bli rättsosäker. En sådan ordning utesluter även att nya resurser deltar i upphandlingen.
 - d. Enligt 9 § kan Svenska kraftnät ställa krav på hur stor kapacitet som ett anbud minst ska avse. Utgör en minsta budstorlek om 20 MW kompletterat med undantag för 25 anbud med minsta budstorlek om 1 MW en lämplig balans mellan möjligheten för alla typer av resurser att delta och administrativ och operativ enkelhet?
SKGS anser att det är bra att förslaget är balanserat och möjliggör för mindre resurser att delta i upphandlingen vilket kan hålla nere kostnaden.
2. Möjliggör de föreslagna kriterierna för dig som kapacitetsägare att lämna anbud för deltagande i en strategisk reserv med resurs i form av
 - a. kraftvärme,
 - b. energilager,
 - c. förbrukningsflexibilitet, eller
Kraven på efterfrågeflexibilitet i 7 § kan eventuellt förhindra existerande resurser att bidra med kostnadseffektiva bud och helt utesluta nya resurser från att delta i upphandlingen, med en ökad kostnad som följd.
 - d. annan icke-fossil kraftproduktion?
3. Innebär möjligheten till fleråriga avtal att flera resurser kan bli aktuella för deltagande i den strategiska reserven, jämfört med enbart årliga upphandlingar för kommande vinter?
I det fall det behövs investeringar för att möjliggöra ett deltagande kan fleråriga avtal vara en förutsättning.

4. Vilken längd på de fleråriga avtalen är mest lämplig (2, 3, 4 eller 5 år) och vad beror det på?
SKGS har ingen stark åsikt i frågan och det varierar nog från fall till fall. Dock bör 2 år vara i kortaste laget, varför ett minimum på 3 år troligtvis är lämpligt.
5. Innebär utformningen av den strategiska reserven och de angivna kriterierna att upphandlingen kommer att uppnå en effektiv konkurrens som leder till en korrekt prissättning av bud? (Det kan bland annat bero av vilka typer av resurser enligt fråga 2 ovan som kan förväntas delta i upphandlingen.)
SKGS anser att ovanstående kriterier bör kunna leda till en upphandling i god konkurrens, förutsatt att efterfrågefleksibilitet kan delta på rimliga villkor. Det innebär att 7 § inte kan tolkas så snävt som i promemorian.
6. Kan ett förbestämt högsta tak för pris per MW kapacitet baserat på förväntade faktiska kostnader vara ett effektivt sätt att undvika överkompensation av upphandlade resurser, om en effektiv konkurrens inte kan förväntas i en upphandling av en strategisk reserv?
Ett kommunicerat pristak kan leda till strategiska bud på en högre nivå än vad som annars var fallet. Det bästa sättet att nå rimliga kostnader är att säkerställa att så många olika sorters resurser som möjligt kan delta i upphandlingen. Detta kan uppnås genom att sätta rimliga krav på de resurser som kan delta. Ett alternativ kan vara att sätta ett pristak (som eventuellt inte kommuniceras). Om taket nås, sänks kraven och en ny upphandling med de justerade kraven påbörjas.

Metoden för att tilldela kostnaderna för åtgärden till konsumenterna

7. Är det lämpligt att ta ut avgift för den strategiska reserven för uttagpunkter i SE3 och SE4?
Det är rimligt, liksom med dagens effektreserv, att samtliga elanvändare i Sverige är med och finansierar en strategisk reserv då nyttan tillfaller samtliga aktörer. Att minska risken för effektbrist är att betrakta som en försäkring som kommer samtliga elmarknadens aktörer till gagn, även elanvändare i omkringliggande elområden, både innanför och utanför rikets gränser. Av praktiska skäl är det inte möjligt att låta aktörer utanför Sveriges gränser att på kort sikt vara med och finansiera en strategisk reserv i Sverige. Att börja dela upp denna typ av kostnader på geografiska områden är ett sluttande plan och riskerar att slå mot konkurrenskraften för industrin i södra Sverige, som redan idag kämpar med höga elkostnader. Med ett resonemang om att endast elanvändare i de elområden där den strategiska reserven upphandlas ska bekosta reserven bör resurser i SE4 finansieras av elanvändare i SE4, och resurser i SE3 finansieras av elanvändare i SE3, vilket knappast kan anses som rimligt.
8. Under vilka timmar på vardagar bör avgiften för den strategiska reserven tas ut? Avgiften kan exempelvis tas ut vardagar mellan klockan 06.00 och 22.00 eller så kan avgiften riktas mot de timmar då risken för effektbrist är störst i syfte att stärka prissignalen för förbrukningsflexibilitet?
Avgiften bör utformas så att den är transparent och förutsägbar, vilket talar emot att avgiften tas ut de timmar då risken för effektbrist är störst. Den strategiska reserven är att betrakta som en försäkring mot effektbrist och därmed risken för bortkoppling eller även ett haveri. Av den anledningen förespråkas att avgiften tas ut av alla elanvändare i Sverige baserad på årlig förbrukning alternativt abonnerad effekt.
9. Borde det göras andra justeringar av hur avgiften tas ut?

Fossila bränslen och miljökrav

10. Finns det en risk att den strategiska reserven finansierar investeringar i energiproduktion med fossila bränslen, exempelvis naturgas?
SKGS anser att förslaget att ställa krav på fossilfrihet endast på fleråriga avtal bör minimera risken att den strategiska reserven finansierar investeringar i energiproduktion med fossila bränslen.
11. Är de miljökrav som föreslås lämpliga, inklusive krav på att fleråriga avtal bara får tecknas med elproduktion som är fossilfri?
SKGS anser att förslaget att ställa krav på fossilfrihet endast på fleråriga avtal är lämpligt.